

cui nihil admisceatur externū: unus deus, una fides, unū baptisma (quæ sola necessaria sunt ad salutē: cætera aut adiecitia, si nō etiā noxia) prædicēt, iterēt, inculcēt, ut pater cœlestis illos agnoscat ueros filij sui uicarios, quos & subditos eorū habeat primū in omni terra: deinde ubi ad æterna bona trāslati fuerint, in cœlesti gloria sibi dātes laudē, gloriā, & perennē gratiarū actionē in spiritu & ueritate, in oīa seculorū secula, Amē.

CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

236

Vnc simile erit regnum cœlorum decē uirginibus, quæ accipientes lampades suas, exierunt obuiam sponso & sponsæ. Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus, nō sumpserūt oleum secum. Prudētes uero acceperunt oleū in uasis suis cum lampadibus. Moram autem faciēte sponso, dormitauerunt omnes ac dormierunt. Media autem nocte clamor factus est, ecce sponsus uenit, exi- te obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes uirgines illæ, & ornauerunt lampades suas. Fatuæ autē sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo uestro, quia lampades nostræ extinguntur. Responderunt prudentes, dicentes: Ne for- te non sufficiat nobis & uobis: ite potius ad uendentes, & emite uobis. Dū autem irent emere, uēnit sponsus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. Nouissime uero ueniunt & reliquæ uirgines, dicentes: Domine, domine, aperi nobis. At ille respōdens, ait: Amen dico uobis, nescio uos. Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam. ¶ Sicut enim homo peregre proficiscens, uocauit seruos suos, & tradidit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii uero unum: unicuique secundum propriam uirtutē, & profectus est statim. Abiit autē qui quinque talenta acceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Similiter qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiēs fodit in terram, & abscondit pecuniam domini sui. Post multū uero temporis uenit dominus seruorum illorum, & posuit rationē cum eis. Et accedēs qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo superlucratus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te cōstituam: intra in gaudiū domini tui. Accedens autē & qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi nō seminasti, & congregas ubi nō sparsisti: & timens abii, & abscondi talētum tuum in terra: ecce habes quod tuū est. Respōdens autē dominus eius, dixit ei: Serue male & piger, sciebas quia meto ubi non semino, & cōgrego ubi nō sparsi: oportuit ergo te cōmittere pecuniā meam numulariis, & ueniēs ego recepissem utique quod meū est cū usura.

usura. Tollite itaq; ab eo talentū, & date ei qui habet decem talēta. Omni enim habenti dabitur, & abundabit: ei autē qui non habet, & quod uidetur habere auferetur ab eo. Et inutilem seruum eūcite in tenebras exteriores: illic erit fletus, & stridor dētium. ¶ Cum autem uenerit filius hominis in ma-

- 40 iestate sua, & omnes angeli cum eo: tūc sedebit super sedem maiestatis suae, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hœdis. Et statuet oues quidē à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet rex his qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum uobis regnum à cōstitutione mundi.
- 45 Esuriui enim, & dedistis mihi māducare: Sitiui, & dedistis mihi bibere. Hospes eram, & collegistis me: Nudus, & operuistis me: Infirmus, & uisitastis me: In carcere eram, & uenistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicētes: Domine, quando te uidimus esurientem, & pauimus: sitiētem, & dedimus tibi potum? Quando autem te uidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, & cooperuimus te? Aut quando te uidimus infirmum, aut in carcere, & uenimus ad te? Et respondens rex, dicet illis: Amen dico uobis, quandiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tūc dicet & his qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti, in ignem aternū, qui paratus est diabolo, & angelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: Sitiui, & non dedistis mihi potum: Hospes eram, & nō collegistis me: Nudus, & nō operuistis me: Infirmus, & in carcere, & nō uisitastis me. Tūc respondebūt ei & ipsi, dicētes: Domine, quando te uidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & nō ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico uobis, quandiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in suppliciū aternum, iusti autem in uitam aeternam.

ANNOTATIONES BREUES XXVI. CIRCA LITERAM CAP. XXV.

2	sponso — & sponsa,	* ἐπὶ ὁ υἱὸς τοῦ	21	fodit
4	Sed quinque fatuæ:	ἀνθρώπου ἔρχεται	21	abscondit
	αἵτινες μωραὶ	in qua filius		ᾧ ἔρυσεν
	Quæ fatuæ	hominis ueniet		ἀπέκρυψε
4	lāpadib; * αὐτῶν suis	18	uirtutem:	præterita.
	& infra.	δύναμιν	21	pecuniam
11	emite uobis.	potentiam,		τὸ ἀργύριον
	ἀγοράσατε ἑαυτοῖς	uires		argentum
	emite uobis ipsis	19	lucratus est	& infra.
12	emere,	ἐποίησεν	22	uenit
	emptum,	fecit	22	posuit
	ad emendum	19	Similiter * ὁ &	ἔρχεται
13	nouissime	20	duo — acceperat	συναίρει
	ἕσπερον	20	lucratus est	præsentia
	posterius	* ἢ αὐτὸς	25	euge
15	horam	& ipse		εὖ

	bene & infra.		nouite	40	omnes * ἅπιοι sancti
		34	femino, ἑσπερα	44	possidete κληρονομήσατε
25	fidelis — quia & infra.		præteritum.	48	pauius: * ἢ aut
		39	maiestate τῆς Δοξῆς	60	de minoribus his, τῶν τῶν ἐλαχίστων
31	scio ἔγωγωρ σκ		& infra.		de his minimis

COMMENTARIUS IN CAPVT VIGESIMVM QVINTVM.

236

Vbdi hic dominus, referante Matthæo, parabolam, per quam statum regni cœlorum in fine seculi intelligere possumus, dicens. ¶ Tunc simile erit regnum cœlorum decem uirginibus, quæ accipientes lampades suas, exierunt obuiam sponso & sponsæ. Quinq; autem ex eis erant fatuæ, & quinq; prudentes. Sed quinq; fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum: prudentes uero acceperunt oleum secum in uasis suis cum lampadibus. Moram autem faciente sponso, dormitauerunt omnes, & dormierunt. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus uenit, exite obuiam ei. Tunc surrexerunt omnes uirgines illæ, & ornauerunt lampades suas. Fatuæ autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo uestro, quia lampades nostræ extinguntur. Responderunt prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis & uobis, ite potius ad uendentes, & emite uobis. Dum autē irent emere, uenit sponsus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias, & clausa est ianua. Nouissime uero ueniunt & reliquæ uirgines, dicentes: Domine domine, aperi nobis. At ille respondens, ait: Amen dico uobis, nescio uos. Vigilate itaq; quia nescitis diem neq; horam. ¶ Regnum cœlorum, regnum CHRISTI. Denarius numerus, plenitudinem uocādorū ad CHRISTVM impletā, designat. Virgines sunt, quæ fide nulli unquam alijs, quā CHRISTO adhererunt. Lāpades, fides, & diuinæ gratiæ dona. Sponsus, CHRISTVS dominus: Sponsa, cœlestis Hierusalem. Quod uirgines eunt obuiam, indicat eas iam uocatas esse ad CHRISTI aduentum. Quinq; prudentes, numerū significat electorum. Oleum, opera fidei & gratiarum eius. Contrā ex ijs qui fidem CHRISTI professi sunt, quinque fatuæ, numerum reprobatorum. Mora sponsi, tempus à primo aduētū ad nouissimum eius aduentum. Prudentes uirgines ante dormitationem & dormitionem sumpserunt oleum in uasis suis cum lampadibus: quia ante mortē fidei & gratiarum dei, charitatis & misericordiæ opera procurarunt. Vasa, animæ. Imprudentes autem non, sed opera fidei & charitatis neglexerunt: ut autem lampas sine oleo extinguitur, ita dona dei sine operibus. Dormitauerunt & dormierunt omnes uirgines, quia omnes mortuæ sunt. Clamor media nocte factus, tuba angelica, nunciāns iudicis aduentum, & euocās ad iudicium. Surrexerunt omnes: quia omnes à somno mortis excitatæ sunt. Ornauerunt lampades suas: quia omnes fidei & donorum dei confessionem habuerunt. Fatuæ petierunt oleum à prudentibus: quia putauerunt se operibus bonorum posse iuari, in aliorum confidentes benefactis. Negauerunt prudentes: quia in resurrectione non poterunt opera bonorum, eos qui illa neglexerunt, adiuuare. Ire ad emendum, est aliorum sanctorum suffragia emēdicare, quod tunc non iuuabit: quia nō erit amplius tempus bonorū operum, neq; suffragiorum ab hominibus, aut angelis, aut ullis alijs uirtutibus obtinēdorum. Prudentes cum sponso intrauerunt ad nuptias: quia cum eo ad æternæ uitæ delicias admittæ sunt. Clausa ianua, perpetuā cætorum à rege illo cœlesti exclusionē indicat. Quod fatuæ petunt aperiri, petunt participes regni cœlestis, æternorumq; gaudiorū fieri. Per id quod spōsus dixit eis, Nescio uos, cōdemnatio earū intelligitur. Et spōsum eas nescire, est eas reprobare, & in libro uitæ

uitæ æternæ scriptas non esse. Qua parabola posita, hortatur diligenter omnes uigila
 re, & lampades, sed non sine oleo in uasis, habere: quia nescimus diem neq; horã: non
 solum simpliciter nouissimæ diei, sed nec nostræ nouissimæ diei, particularisq; iudicij.
 Huic parabolæ (ut manifestat Matthæus) aliam subnectit dominus de regno cœ-
 lorum, dicens. ¶ Sicut enim homo peregre proficiscens, uocauit seruos suos, & tra-
 didit illis bona sua. Et uni dedit quinque talenta, alij autē duo, alij uero unum, unicuiq;
 secundum propriam uirtutem, & profectus est statim. Abijt autē qui quinque talēta ac-
 ceperat, & operatus est in eis, & lucratus est alia quinque. Similiter qui duo acceperat,
 lucratus est alia duo. Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, & abscondit
 pecuniam domini sui. Post multum uero temporis, uenit dominus seruorum illorū,
 & ponit rationem cum eis. Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quin-
 que talenta, dicens: Domine, quinque talēta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucra-
 tus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fide-
 lis, super multa te cōstituam, intra in gaudium domini tui. Accessit autem & qui duo
 talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo superlucra-
 tus sum. Ait illi dominus eius: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fide-
 lis, super multa te constituam: intra in gaudiū domini tui. Accedēs autem & qui unū
 talētum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, &
 congregas ubi non sparsisti: & timens abij, & abscondi talentum tuum in terra. Ecce
 habes quod tuum est. Respondens autē dominus eius, dixit ei: Serue male & piger,
 sciebas quia meto ubi non seminauī, & cōgrego ubi nō sparsi: oportuit ergo te com-
 mittere pecuniam meam numularijs: & ueniēs ego recepissem utiq; quod meum est
 cum usura. Tollite itaq; ab eo talentum, & date ei qui habet decē talenta. Omni enim
 habenti dabitur, & abundabit: ei autem qui non habet, & quod uidetur habere, aufe-
 retur ab eo. Et inutilem seruum eijcite in tenebras exteriores: illic erit fletus & stridor
 dentiū. ¶ Ex prima particula, Sicut enim homo peregre proficiscēs, quæ cōparatiōis
 ac similitudinis notam cōtinet, peracta parabola, Illic erit fletus & stridor dentiū: sub-
 audiri debere particulam hanc aut cōsimilem, sic erit regnum cœlorum, perspicuum
 est. Hæc autem parabola præcedēti subnectitur, ut per eam mente cōcipiamus, quæ
 uirgines cum lampadibus habuerint oleum, & quæ non. Igitur homo peregre pro-
 ficiscens, dominus noster IESVS CHRISTVS, qui hunc mundum deserēs, in cœlum
 profectus est. Vocati serui sunt, quicunq; ad fidem eius ueniunt, & benigna quidem
 ac præuia dei uocatiōe. Bona eius, spiritualia dona: qualia sunt fides, spes, charitas, do-
 num sapientiæ, intellectus, cōsiliij, fortitudinis, sciētiae, pietatis, & timoris domini: quæ
 ex Esaiæ undecimo intelligi possunt (quæ & dominus habuit non per donorum par-
 ticipationem, sed per spiritum sanctum secundum substātiā immanentem) & qua-
 lia Paulus prima ad Corinthios, cap. 12. enumerat: inter quæ etiam collocat dona apo-
 stolatus, prophetiæ, doctrinæ, potestatum, curationum, subuentionum, gubernatio-
 num, linguarum, interpretationum, quæ fidem & spem supponunt: sine quibus ser-
 ui uocari nō possunt. Eminētissimum autem omniū donorum est charitas: & omnia
 hæc talēta hic, & in præcedente parabola, lampades dicuntur. Qui quinque talenta ac-
 cepit, accepit quinque spiritualia dona. Qui duo, duo. Qui unum, unum. Quod quisq;
 secundum propriam uirtutem accepit, hoc designat deum gratias suas secundum su-
 sciipientium capacitatem dispartiri: nam alioqui ociosæ necessario essent. sunt autem
 ut semina ad fœnus suum in tempore reddendum, terræ mandata. Abijt statim domi-
 nus, quia relinquit seruis suis dona sua, adiutrice semper uniuersali prouidētia fructi-
 ficanda. Eum qui quinque talenta acceperat abijisse, & operatum fuisse, est ipsum illa
 diuina dona non tenuisse ociosa. Et alia quinque esse superlucratum, est eum ex uno
 quoque dono fecisse fructum, & uberem quidem fructum, uerbi gratia: si quis ha-

buit talēta fidei, spei, charitatis, doctrinæ, & autoritatis, potestatisq; in populum, quæ sunt quinque; & fide multos ad fidem illuminauit: spe, plenaq; fiducia ad sperandum fidēdumq; in uno erexit, charitate inflammauit, diligenter eos doctrinā sanctā docuit, & potestate bonos cōtinuit: malos uero, qui retrahi potuerūt, reduxit: & hoc per totam uitā suam quātum potuit, hic & sua quinque talēta seruauit, & insuper alia quinque lucratus est. Simile est & de eo qui duo talēta acceperat. At qui unum talentū acceperat, siue fidem, siue (supposita fide, sine qua nullus spiritalis seruus esse potest) aliud quodcumq; dei donum, abiens fodit illud in terram: quia illud in anima sua ociosum esse permisit, nihil aut fidei operatus, aut doni illius, quod illi ut operaretur, cōcessum fuerat. Post multum uero temporis redijt dominus: quia in die iudicij exiget rationē ab omnibus seruis suis, & qui plurima dona acceperunt, & qui mediocria, & qui pauca. At à peregrinatiōe eius in cœlum ad diē usque iudicij, longum est temporis interuallum: & ideo post multum temporis redijisse dicitur. Quod dominus seruorum suorum approbat primum & secundū, dicens, Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: designat bonos in iudicio coram omnibus laude à deo & præconio insigniendos: sed & quæcunque dātur in hoc mundo, pauca esse & exigua: quæ autē recipientur dono gratiæ eius, multa & magna: & hæc sunt gaudium æternum, uita sempiterna, & paradisi nunquam desituræ deliciæ. At is qui lucernam habuit, sed non oleum: lampadem, sed extinctam: talentū, sed ociosum: proprio se ore damnat, uolens culpam suam in deum reijcere: quia de deo nunquam in bonitate cogitauit: quod exprimitur per hoc, Scio quia homo durus es. Nūquam in eo sperauit, sed diffidit, & à iudicij dei abhorruit: quod insinuat id qd' adijcit, Metis ubi non seminasti, & congregas ubi non sparsisti. Nūquam eum amauit, sed seruiliter timuit, quem timorem dominus non requirit: nam ut charitas hunc foras mittit, ita hic charitatem excludit: quod per id intelligitur, Et timens abij, & abscondi talentum tuum in terra. Multi autem sunt tales serui mali, ociosi, & inutiles, qui errore inuoluti, de deo cogitant quæ non sunt cogitanda: quia neque durus est, sed clemens, misericors, & miserator, & multus (ut ait Esaias) ad ignoscendum. neq; metis ubi nō seminauit: nam ubiq; seminat, etiam secus uiam, supra petrā, & inter spinas: ut iam ex cap. 13. huius cognitū est. Quare neq; cōgregat ubi nō sparsit. Veruntamē quamuis huiusmodi homines talem habeant de deo opinionem: non uult tamen deus in gratijs suis eos esse ociosos. Quod hoc sermōe indicauit dominus: Serue male & piger, sciebas, id est de me talem opinionem conceperas, quod meto ubi non seminavi, & congrego ubi non sparsi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numularijs. Et quid hoc est, nisi, nō oportuit te dimittere donū meū ociosum, sed ex tēpore operando, & tibi & alijs facere fructum? Et tunc dominus in iudicio donum recepisset cum fœnore bonorum operum. Paulus qui euangelizandi donum sortitus erat, dicebat: Væ enim mihi est, si non euangelizauero. Si enim uolens hoc ago, mercedem habeo: si autē inuitus, dispensatio credita est mihi. Et prius dicebat, quod eius rei faciendæ necessitas ei incumberebat. Ergo quicumque habent à deo talenta, necessitas eis incumbit, ut operentur secundum illa. Si uoluntarie & in charitate, in die domini gratiam sunt percepturi: sin inuite, & seruili timore, exequūtur quidem iniunctam sibi ex doni largitione prouinciam, ut Ionas ad Niniuitas prædicationem suam: sed eis nulla debetur gratia: minus tamen erunt in die iudicij reprehensibiles: quin & donum dei apparebit cum fœnore. Quare si dignabitur eos dominus gratia, magis in eis lucebit illa ipsius bonitas. Et quid de seruis malis, pigris, & ociosis in hoc etiam mundo fiet, insinuauit dominus, cum dixit: Tollite itaq; ab eo talētum: quod significat ab ociosis diuīnorum munerum subtractionem. Et id, Date ei qui habet decem talenta, opero sis gratiarum augmentum atque multiplicationem. Et quid est, Qui non habet, & quod

Esai. 55.

1. Corin. 9.

quod habere uideat, nisi qui ociose habet: qui enim pecunias habet, & nō utit illis, uide-
 tur habere pecunias: sed perinde est ac si non haberet. Porrò quid post hunc mūdum
 & in supremo iudicio de eis dē fiet, indicauit, cum ait: Et inutilem seruum eijcite in te-
 nebras exteriores, illic erit fletus & stridor dētium. Carceres & tenebræ huius mūdi,
 non sunt nisi umbra, & uelut tragœdia quædam in pariete depicta, si cōferatur ad te-
 nebras exteriores, quæ in acheronteis & gehēnalibus locis habentur: ubi mors nunquā
 mortua, & tormēta perpetua. Cæterū regnū cœlorū in fine seculi ex parte iudicis as-
 milabitur homini illi, qui peregre longo tempore profectus est: ex parte bonorū, bo-
 nis seruis: & ex parte malorum, malo seruo, pigro, & desidi. Tertiam de eodē, ut ape-
 rit Matthæus, adijcit dominus parabolam, dicēs. ¶ Cum autē uenerit filius hominis in
 maiestate sua, & omnes angeli cū eo, tunc sedebit super sedē maiestatis suæ, & cōgre-
 gabūtur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat
 oues ab hœdis. Et statuet oues quidem à dextris, hœdos autē à sinistris. Tūc dicet rex
 his qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum uobis re-
 gnum à cōstitutione mundi, Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: Sitiui, & dedi-
 stis mihi bibere. Hospes erā, & collegistis me. Nudus, & operuistis me. Infirmus, &
 uisitastis me. In carcere eram, & uenistis ad me. Tūc respōdebunt ei iusti, dicētes: Do-
 mine, quādo te uidimus esurientem, & pauimus: sitientem, & dedimus tibi potum?
 Quando autē te uidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, & cooperuimus
 te? Aut quando te uidimus infirmum, aut in carcere, & uenimus ad te? Et respōdens
 rex, dicet illis: Amē dico uobis, quandiu fecistis unī de his fratribus meis minimis, mi-
 hi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erūt: Discedite à me maledicti in ignem æter-
 num, qui paratus est diabolo & angelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi man-
 ducare. Sitiui, & nō dedistis mihi potum. Hospes eram, & nō collegistis me. Nudus,
 & non operuistis me. Infirmus & in carcere, & nō uisitastis me. Tunc respondebunt
 ei & ipsi, dicētes: Domine quando te uidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem,
 aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & nō ministrauimus tibi? Tunc respōdebit
 illis, dicēs: Amen dico uobis, quandiu non fecistis unī de minoribus his, nec mihi feci-
 stis. Et ibunt hi in supplicium æternum: iusti autē in uitam æternam. ¶ Filius homi-
 nis, CHRISTVS dominus. Sedes maiestatis, tribunal iudicij. Omnes gētes, omnes na-
 tiones quotquot fuerunt, & sunt, & futuræ sunt: quæ omnes tunc aderunt, proprijs
 corporibus resumptis. Pastor, iterū CHRISTVS dominus, cuius prouidentia omnes
 in hoc mundo pauit. Oues, electi. Hœdi, reprobī. Dexterā, misericordiæ & saluatio-
 nis locus. Sinistra, iustitiæ & condemnatiōis. Rex, rursum CHRISTVS dominus. Et
 omnes qui eum dilexerunt & proximum, uocabūtur ad gloriam: hi autē sunt, qui
 misericordiam nō neglexerunt: nec opera charitatis, quæ deus diligit & commēdat.
 Omnes autē qui charitatem nō habuerunt, cōdemnabuntur: hi uero sunt, qui ope-
 ra charitatis non exercuerunt: quorum exteriora hic tēgit dominus, ut per ea interio-
 ra quoq; & spiritualiora intelligamus. Quare qui fide caruerūt, cōdēnabūtur omnes:
 nam quo pacto charitatem erga eum habeas, quem esse non credis, & fide non co-
 gnoscis? Sed quid si erronea fides sit, ut Arabum, credentium CHRISTVM ut homi-
 nem, sed non ut deum: credentium eum esse in cœlo, sed non ex resurrectione, sed nō
 prius passum? Perinde sanē fuerit huiusmodi fides ac nō fides, immo non fide deteri-
 or. Quare charitatem ad eum ut oportet habere non possunt: & proinde non inter
 oues, sed inter hœdos collocandi sunt: & ibunt hi in supplicium æternum, ut illæ in
 uitam æternam. Ad quam nobis cōcedat peruenire iudex seculorum æternus CHRI-
 STVS dominus, ad æterni patris & suam & spiritus sancti indeficientem laudem, de-
 cus perenne, & gloriam sempiternam in perennia seculorum secula. Amen.